

**MEDALIA “CHEF – CONFRERIE ROYALE ET CHEVALIERE DE
ST. MICHELE. GAND” (DIN COLECȚIA MUZEULUI NAȚIONAL
DE ISTORIE A MOLDOVEI)**

Adela CHIROȘCA

Printre obiectele de patrimoniu intrate recent în colecția Muzeului Național de Istorie a Moldovei se numără și medalia “Chef Confrerie Royale et Chevaliere de St. Michele. Gand”, emisă în Belgia, în anul 1913¹. În câmpul central de pe aversul medaliei sunt zugrăvite busturile reliefate ale

¹ Datele despre istoria Confreriei Cavalerii “Sf. Mihail” din Ghent, despre Expoziția din Ghent (1913), despre baterea medaliilor cu această ocazie, despre sculptorii gravori sunt rezultatul corespondenței pe care am purtat-o în a. 2013 cu secretarul Societății Numismatice din Ghent H. Taymans, și cu directorul Ghildei - Roger Antonis.

ducelui Albrecht al VII-lea și ale ducesei Izabella, pe circumferință, într-un cerc perlat s-a înscris legenda “Albertvs et Elizabeta DG Archidvc Avst”. Pe revers, în centru, este reprezentată stema Confreriei – un scut cu două spade încrucișate, de asupra fiind zugrăvită o coroană regală, circular este înscris – “Chef Confrerie Royale et Chevaliere de St. Michel. Gand”.

Mică ca dimensiuni și modestă din punct de vedere al compoziției, medalia amintește de mai multe evenimente marcante din istoria Belgiei. Este vorba, în primul rând, despre comemorarea a trei sute de ani de la fondarea Confreriei Regale Cavalerii “Sf. Mihail” din Ghent (1613-1913). Acest eveniment a coincis cu una dintre cele mai mari Expoziției Internaționale desfășurată la Ghent, în primăvara-toamna anului 1913. Coinciderea acestor două evenimente remarcabile i-a determinat pe reprezentanții Confreriei să se adreseze cu un demers primarului or. Ghent, Emil Braun (1849-1927) de a unifica manifestările, cu atât mai mult că membrii Confreriei pregăteau un turneu de scrimă precum și o procesiune de amploare intitulată “Ommegansk 1613-1913”, care urma să se desfășoare pe străzile orașului, reamintind Flandra de odinioară. Cu ocazia acestor manifestații s-au emis mai multe medalii din aur, argint și bronz, la modelarea cărora și-au adus contribuția mai mulți meșteri gravori de la Monetăria Regală din Belgia – Godefroid Devreese (1861-1941) și Alphonse Michaux (1860-1928).

Expoziția organizată în Belgia în anul 1913, la care au participat țări din toată Europa, Africa, America și, care s-a extins pe o suprafață de 130 ha a fost de asemenea anvergură încât a intrat în istorie cu numele Expoziția Mondială și Internațională din Ghent. Cu mult înainte de deschiderea Expoziției s-au luat măsuri de restaurare a clădirilor istorice, de inaugurare a noi edificii și construcții. Astfel în anii 1898-1909 a fost construită o nouă clădire pentru Poșta Centrală, în anul 1909 a fost înălțat podul “Sf. Mihail”, iar în 1912 a fost ridicată gara de trenuri “Sf. Petru” (Городской, 2012).

La inaugurarea Expoziției, alături de alte oficialități, au participat, în calitate de oaspeți de onoare, regele Albert I al Belgiei (1875-1934) și Elizabeta de Bavaria (1876-1965) (Гент 1913).

Sălile expoziționale au ocupat o suprafață de peste 210.000 m². Belgia și-a prezentat realizările pe o întindere de 41.900 m², Franța – 52.375 m², Marea Britanie – 17.200 m², Germania – 15.000 m². Deosebit de spectaculoase au fost saloanele Canadei, Italiei, Olandei, Kongo ș.a.

În cadrul acestor sărbători a fost organizată și o expoziție de flori, pe o întindere de 31.000 m², care se repetă cu regularitate până acum în oraș¹.

¹ Orașul Ghent, capitala Flandrei medievale, numit și „Orașul florilor”, „Veneția belgiană” (Архимандрит Августин (Никитин), 13-14) http://www.kunstkamera.ru/files/lib/978-5-02-025234-9/978-5-02-025234-9_02.pdf

În cadrul Expoziției din Ghent a fost inaugurat și Salonul Internațional de Medalii, din membrii Consiliului Organizatoric al căruia a făcut parte și cunoscutul meșter al Monetăriei din Sankt-Petersburg Petr Vasilievici Latâșev (1882-1942), care a participat și în lucrările Congresului Internațional de numismatica, statistică și artă medalistică, care s-a desfășurat la Bruxelles în anul 1910 (Имена 2013).

Constituirea **Confreriei Regale Cavaleresti “ Sf. Mihail”** din or. Ghent (Flandra) își are începutul în anul 1604, atunci când pentru asediul Oostendului ducesa Izabella decorează Cavalerii din Flandra cu ordinal Lâna de Aur. În anul 1612 aceștea se adresează ducelui cu rugămintea de a le permite formarea Breslei Scrimerilor din Ghent. La 26 martie, anul 1613, ducele Albreht al VII-lea (1559-1621) și ducesa Izabella (1566-1633), și-au dat acordul semnând actul de fondare. În clădirea Lakenhalle din Ghent, unde s-a aflat dintotdeauna sediul Breslei, într-o încăpere specială se păstrează până astăzi documentul fondării Confreriei, încadrat de portretele lui Albreht al VII-lea și ale Izabellei.

În anul 1616 este elaborat Statutul Confreriei, care anunța că membrul acesteia poate fi doar un bărbat, de confesiune catolică, de la 21 de ani în sus. Membrii Ghildei se bucurau de mai multe privilegii, dintre care și scutirea de serviciul obligator de pază a orașului, cu excepția situațiilor extreme: asediu, rebeliune, complot. După decesul unuia dintre membrii o parte din bunurile acestuia treceau în posesia Confreriei, completând veniturile ei.

În fruntea Breslei se situa decanul general, care se preocupa de regularizarea bugetului, de asemenea se numea și un director care împreună cu încă 12 persoane, legate prin jurământul credinței, constituiau administrația acestei structuri. După cum mărturisește directorul actual al Confreriei – Roger Antonis, primul decan al Confreriei a fost Pieter Van Hoorebeke, actualul decan fiind Didier Goeminne. Jurământul credinței era dat și de Regele Ghildei, care era ales în cadrul unui concurs organizat anual la 29 septembrie. Acesta trebuia să învingă în luptele separate cu paloșul și floreta, și concomitent cu floretă și pumnalul. Competițiile anuale și Titlul de Rege s-au păstrat până în prezent, din armele de luptă rămânând sabia, spada și floreta.

Spre sfârșitul secolului al XVII-lea orașul Ghent este ocupat de francezi, Confreria trecând prin cea mai umilitoare perioadă. În Lakenhalle sunt dislocate detașamentele inamicilor, breasla este alungată din oraș, membrii ei fiind lipsiți de privilegii. În anul 1816, după trei ani de tratative, Breasla își va recăpăta drepturile și se va numi oficial Confreria Regală Cavalerii “Sf. Mihail”. Deviza Ghildei va rămâne pentru totdeauna aceeași: *N’è vite pas, jamais ne cherche; pro patria et honore.*

În anul 1913, când la Ghent se desfășura Expoziția internațională, Confreria sărbătorea 300 de ani de la fondare. O procesiune festiva numită “Ommegansk 1613-1913” s-a desfășurat pe străzile orașului, la care au participat și suveranii Belgiei regele Albert I (1875-1934) și regina Elizabeta (1875-1965). Membrii Confreriei deghizați în straie de epocă au defilat în văzul orașenilor amintind tradițiile din trecut.

După Războiul II Mondial statutul Ghildei admite tinerilor de până la 21 de ani inclusiv și femeilor să devină membri Confreriei. Astăzi Confreria organizează dar și participă în cadrul campionatelor europene și internaționale la scrimă.

Așadar, cu prilejul evenimentelor din primăvara-toamna anului 1913 au fost emise mai multe medalii. Prima piesă, care comemora 300 de ani ai Confreriei a fost executată de celebrul medalist Godefroid Devreese (1861-1941) și reprezenta o plachetă cu partea superioară rotunjită. Pe avers este înfățișat un cavaler cu paloșul ridicat și inscripția “Chef Confrerie Royale et Chevaliere de St Michele a Gand”, pe revers – un scrimer cu floreta coborâtă. În partea de jos s-a zugrăvit stema Confreriei: două spade încrucișate purtând deasupra coroana regală, lateral s-au înscris anii – “1613-1913”. Pe ambele fețe s-a păstrat și numele meșterului “G. Devreese”.

Godefroid Devreese s-a născut în Courtrai în 1861. Își face studiile la Academia din Kortrijk, mai apoi la Academia Regală de Arte Frumoase din Bruxelles (1881-1886), având ca profesori pe sculptorii Eugène Simonis și Charles Van der Stappen. Devine un mare sculptor-medalier și participă la numeroase expoziții, elaborând peste 400 de medalii și plachete. El este și autorul a numeroase monumente, statui, fântâni și basoreliefuri. Se stinge din viață la Bruxelles în anul 1941.

Pentru a-i comemora pe fondatorii Confreriei gravorul Monetăriei Regale din Bruxelles Alphonse Michaux (1860-1928) a elaborat o medalie cu busturile ducelui Albrecht al VII-lea (1559-1621) și al ducesei Izabella (1566-1633). Această medalie a fost emisă în trei versiuni. Aversul, comun pentru toate variantele, reprezintă busturile ducelui și ale ducesei, circular fiind înscrisă legenda – “Albertvs et Elizabeta DG Archidvc Avst”. Reversul medaliei propunea pentru prima versiune Stema Confreriei – un scut cu două spade încrucișate, încununat de o coroană, circular – “CHEF CONFRIERIE ROYALE ET CHEVALIERE DE St Michel • GAND •”. Cea de-a doua versiune avea sub stema Confreriei inscripția “OMMEGANCK / 1613 – 1913”, care amintea despre procesiune ce s-a desfășurat pe străzile orașului¹.

¹ Astfel de medalii au fost înmânate membrilor Confreriei care au participat în cadrul procesiunii “OMMEGANCK / 1613 – 1913”.

Ultima versiune avea pe revers două bare cu ajutorul cărora medalia era fixată de haine. Primele două variante au fost confecționate din argint¹ și bronz, cea de-a treia – doar din bronz.

Alphonse Michaux s-a născut la Bruxelles la 15 decembrie 1860, tatăl său lucrând medalier la monetăria din oraș. Absolvește Școala de Artă din Bruxelles și deprinde meseria de sculptor în atelierul tatălui său. După moartea lui Leopold Wiener, șeful monetării de aici, el este angajat în calitate de meșter al monetăriei, unde va activa începând din anul 1895 și până la moartea sa în anul 1928. El a confecționat monede pentru Belgia, Luxemburg, România, Congo, Persia. Va bate și multe medalii cu diverse prilejuri. În anul 1913, în cinstea vizitei Sultanului Persiei, Ahmed Shah, la Oostende, unde a avut loc un concurs de scrimă, A. Michaux va bate o medalie, pe care statul belgian o va înmâna suveranului.

În anul 2001 grație unei colaborări comune dintre Eva Wuyts – o studentă de la Universitatea din Ghent și Huguette Taymans – secretarul Societății numismatice din Belgia a apărut studiul “Wereldtentoonstelling Ghent 1913 in Metaal vereeuwigd”, unde au fost amintite și medaliiile menționate (Wuyts 2001). În anul 2012 Huguette Taymans, publică un alt studiu despre expoziția din Ghent din a. 1913 unde apar și alte medalii emise cu această ocazie (Taymans 2012).

În toamnă anului 2014 Confreria Regală Cavalerii “Sf. Mihail” din Ghent a sărbătorit 400 de ani de la constituire. Pe lângă manifestațiile care s-au organizat s-a emis și o medalie comemorativă după proiectul tânărului sculptor Beni Debacker, absolventul Universității de Arte din Bruges, oraș în care artistul a restaurat mai multe sculpturi și clădiri istorice. Pe aversul medaliei este reprezentat pe fondul turnului Belfort din Ghent un cavaler în costum de scrimă din anul 1613, alături de el – o tânără îmbrăcată în costum de scrimă contemporan. Pe revers s-a înscris legenda în șapte rânduri, care anunță comemorarea a 400 de ani de la fondarea Confreriei din Ghent.

Bibliografie:

- Gent-Expo-1913*. (<http://publigum9000.livejournal.com/12042.html>).
- Gorodskoj Muzej Genta* (http://www.stamgent.be/userfiles/files/bezoek/RU_zaaltekstenbundel.pdf).
- Imena na monetach*, in: Peterburgskij kolekcioner, 2013. (http://vk.com/topic-15807929_26253614).

¹ Medalia “Chef Confrerie Royale et Chevaliere de St. Michel. Gand” este una din medaliiile, emise în anul 1913, pentru a-i comemora pe fondatorii Confreriei și, reprezintă o piesă executată din argint patinat.

Švarcman M., Pod zaščitoj Archangela, in: Russian Woman Journal. (<http://www.russianwomanjournal.com/culture/40060609.htm>).

Taymans H., *De Wereldtentoonstelling te Gent in 1913*, in: Jaarboek van het Europees Genootschap voor Munt-en Penningkunde Koninklijke Vereniging, p. 177-198. Jaarboek 2012.

Wuyts E., *Wereldtentoonstelling Gent 1913 in Metaal vereeuwigd: een iconologische case-study van expomedailles*, in: Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, vol 55, p. 396-412. Gent 2001.